

Hội Chữ thập đỏ Việt Nam

Hiệp Hội Chữ thập đỏ
và Trăng lưỡi liềm đỏ Quốc tế

PHÒNG CHỐNG
SỐT XUẤT HUYẾT
TRONG BỐI CẢNH BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

HÀ NỘI 2012

GIỚI THIỆU CHUNG

Dự án “Tăng cường năng lực cộng đồng về phòng chống sốt xuất huyết trong bối cảnh biến đổi khí hậu” hợp tác giữa Hội Chữ thập đỏ Việt Nam và Hiệp Hội Chữ thập đỏ - Trăng lưỡi liềm đỏ quốc tế được triển khai tại tỉnh Tiền Giang, TP. Hồ Chí Minh và Hậu Giang. Mục tiêu của dự án là nhằm nâng cao năng lực của cộng đồng về phòng, chống sốt xuất huyết trong bối cảnh biến đổi khí hậu.

Một trong các hoạt động của Dự án là: Thiết lập mạng lưới tình nguyện viên Chữ thập đỏ tại các xã, đào tạo trang bị kiến thức, kỹ năng tuyên truyền nhằm hỗ trợ tích cực trong việc tuyên truyền cho cộng đồng về phòng chống sốt xuất huyết trong bối cảnh biến đổi khí hậu.

Dựa trên các tài liệu sẵn của các tổ chức, cơ quan trong và ngoài nước, dự án phát triển bộ tài liệu truyền thông phòng chống sốt xuất trong bối cảnh biến đổi khí hậu để cung cấp cho mạng lưới tình nguyện viên sử dụng tuyên truyền cho cộng đồng.

Xin chân thành cảm ơn Hiệp Hội Chữ thập đỏ - Trăng lưỡi liềm đỏ quốc tế đã hỗ trợ kinh phí để in bộ tài liệu này. Trân trọng cảm ơn những ý kiến đóng góp tích cực của cán bộ, giảng viên đang công tác trong và ngoài Hội Chữ thập đỏ, cán bộ, hướng dẫn viên của hai tỉnh dự án: Hội Chữ thập đỏ tỉnh Tiền Giang và TP. Hồ Chí Minh để hoàn thành cuốn tài liệu này.

TÀI LIỆU NÀY BAO GỒM 2 CHỦ ĐỀ

1. PHÒNG CHỐNG SỐT XUẤT HUYẾT
2. BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

MỖI MỘT CHỦ ĐỀ CÓ CÁC THÔNG ĐIỆP LIÊN QUAN VÀ KÈM THEO CÁC TRANH MINH HỌA CHO MỘT SỐ THÔNG ĐIỆP CỦA TỪNG CHỦ ĐỀ.

MUỖI VẦN THỦ PHẠM TRUYỀN BỆNH SỐT XUẤT HUYẾT

Câu hỏi thảo luận:

1. Sốt xuất huyết là gì ?
2. Muỗi vằn có đặc điểm gì ?

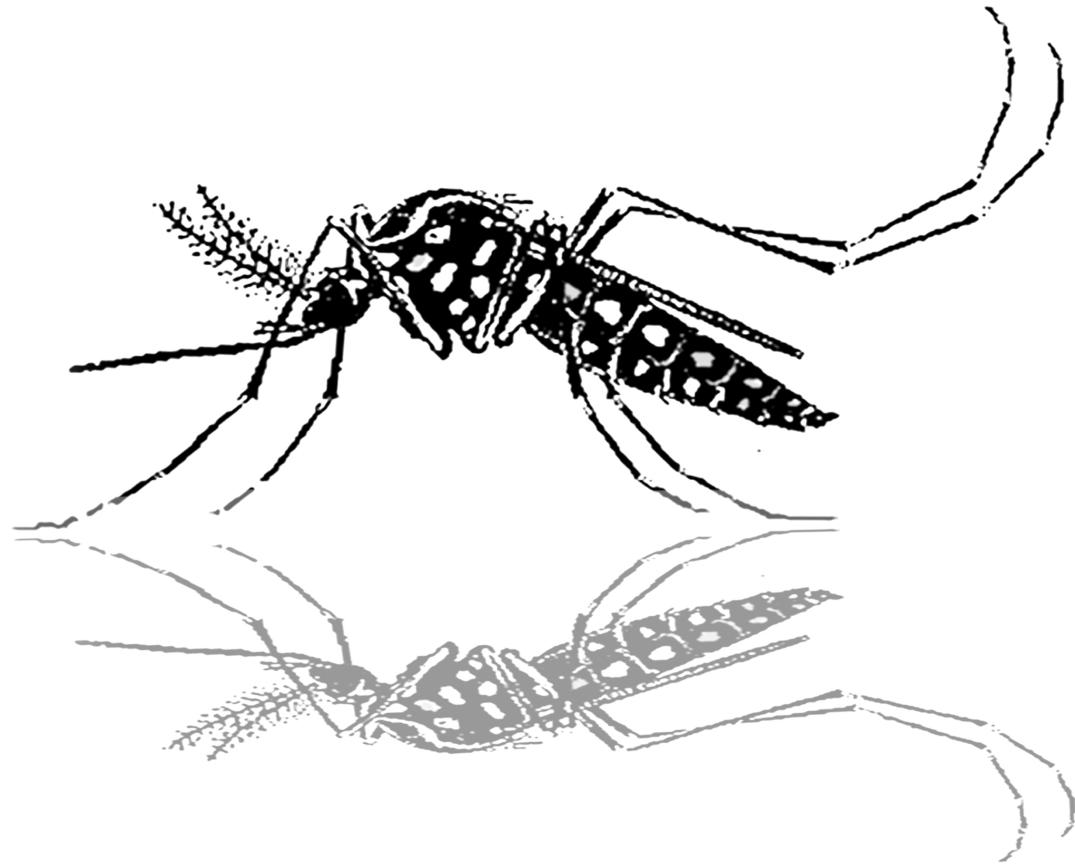
NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Sốt xuất huyết:

- * Là bệnh truyền nhiễm do vi rút dengue (Đặng gơ) gây ra.
- * Bệnh lây truyền do loài muỗi vằn.

2. Đặc điểm của muỗi vằn:

- * Màu đen, bụng và chân có khoang trắng.
- * Khi đốt (cắn) thì đục bằng mà không đục chích như muỗi đòn xóc.
- * Muỗi vằn thường đục ở các chỗ tối và mát trong nhà như: vách có treo quần áo, buồng ngủ, tủ quần áo ...

SỰ PHÁT TRIỂN CỦA MUỖI VẦN

Câu hỏi thảo luận:

1. Muỗi vằn sinh sản như thế nào ?
2. Làm thế nào để hạn chế sự phát triển của muỗi vằn ?

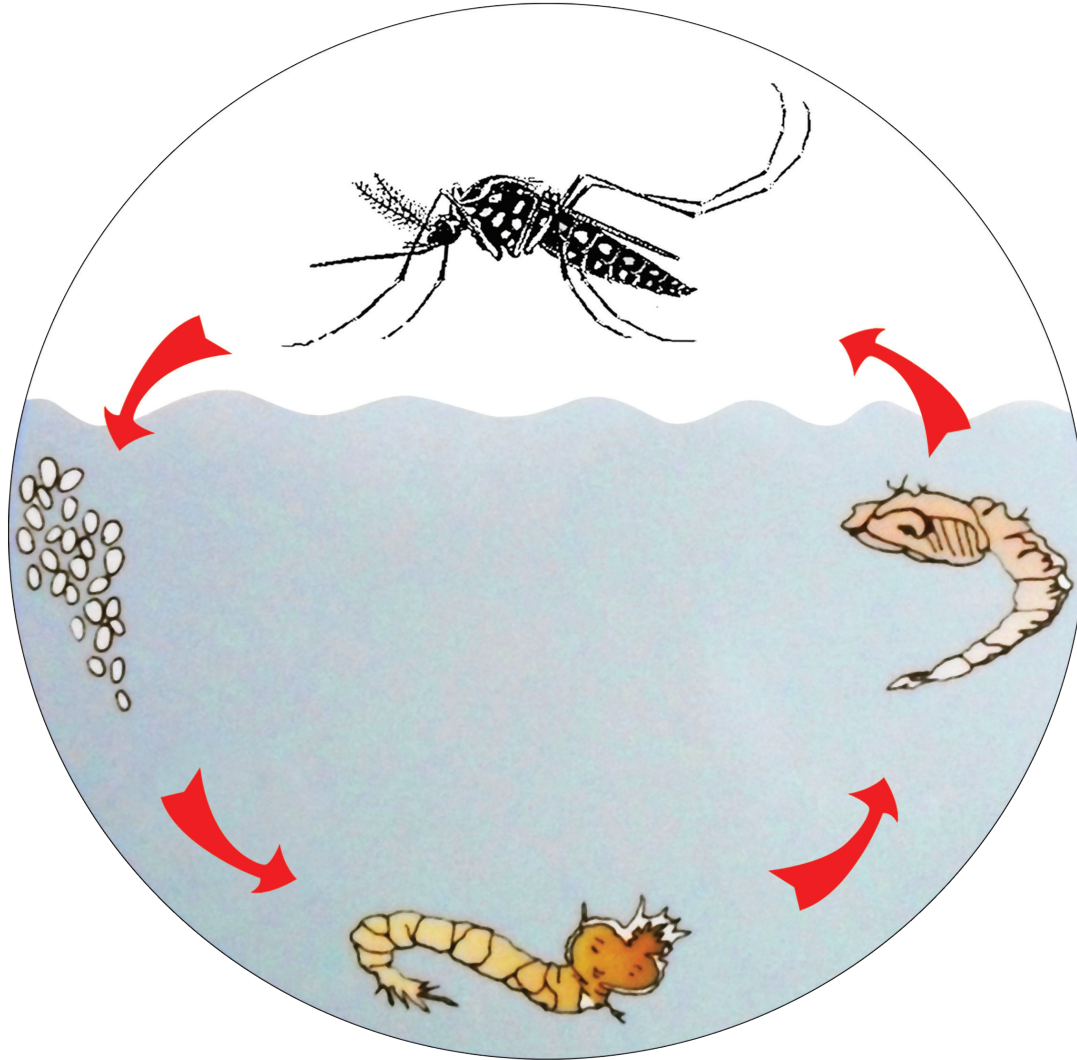
NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Nơi sinh sản và trú đậu của muỗi vằn:

- * Muỗi cái đẻ trứng ở nơi có nước đọng, trong như: Dụng cụ chứa nước gia đình, mảnh bát vỡ, vỏ dừa, lốp xe...
- * Sau 2 đến 3 ngày trứng muỗi nở thành bọ gậy (lăng quăng, cung quăng).
- * Bọ gậy (lăng quăng) sẽ trở thành muỗi vằn.
- * Muỗi vằn thường sống trong nhà, trú ẩn ở những nơi tối, ẩm thấp.

2. Muốn hạn chế sự phát triển của muỗi cần:

- * Loại bỏ nơi đẻ trứng của muỗi.
- * Diệt bọ gậy.
- * Không cho muỗi hút máu người và gia súc.
- * Sắp xếp đồ đạc trong nhà gọn gàng hạn chế nơi trú ẩn của muỗi.

MUỖI VẦN TRUYỀN BỆNH SỐT XUẤT HUYẾT NHƯ THẾ NÀO?

Câu hỏi thảo luận:

1. Muỗi vằn truyền bệnh như thế nào ?
2. Vì sao bệnh sốt xuất huyết nguy hiểm ?
3. Ai dễ bị sốt xuất huyết ?

NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Sốt xuất huyết lây truyền như thế nào ?

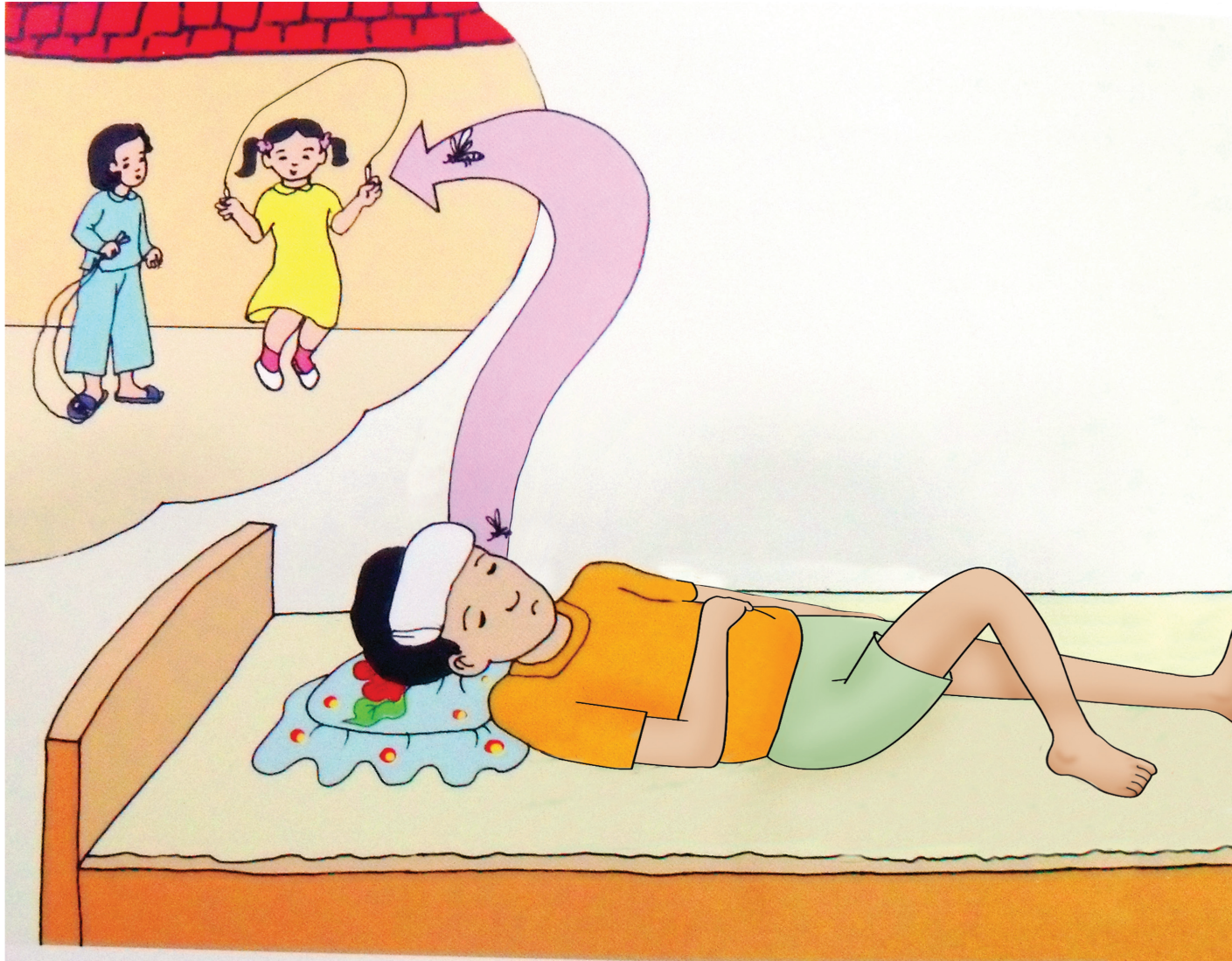
- * Bệnh lây truyền do muỗi vằn hút (trích) máu người bệnh sau đó truyền sang người lành.
- * Muỗi đốt (trích) người vào ban ngày là chủ yếu, nhiều nhất vào sáng sớm và lúc chạng vạng tối.

2. Sự nguy hiểm của sốt xuất huyết:

- * Sốt xuất huyết xảy ra quanh năm, có thể thành dịch lớn.
- * Sốt xuất huyết chưa có thuốc phòng và chữa trị đặc hiệu.

3. Những người dễ bị mắc sốt xuất huyết:

- * Mọi người đều có thể bị sốt xuất huyết. Trẻ em dưới 15 tuổi bị bệnh nhiều hơn.
- * Bệnh nặng nếu không được cấp cứu kịp thời dễ gây tử vong.

DẤU HIỆU NGHI NGỜ BỊ SỐT XUẤT HUYẾT

Câu hỏi thảo luận:

1. Bệnh sốt xuất huyết có những biểu hiện gì ?
2. Sốt xuất huyết nặng có biểu hiện như thế nào ?

NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

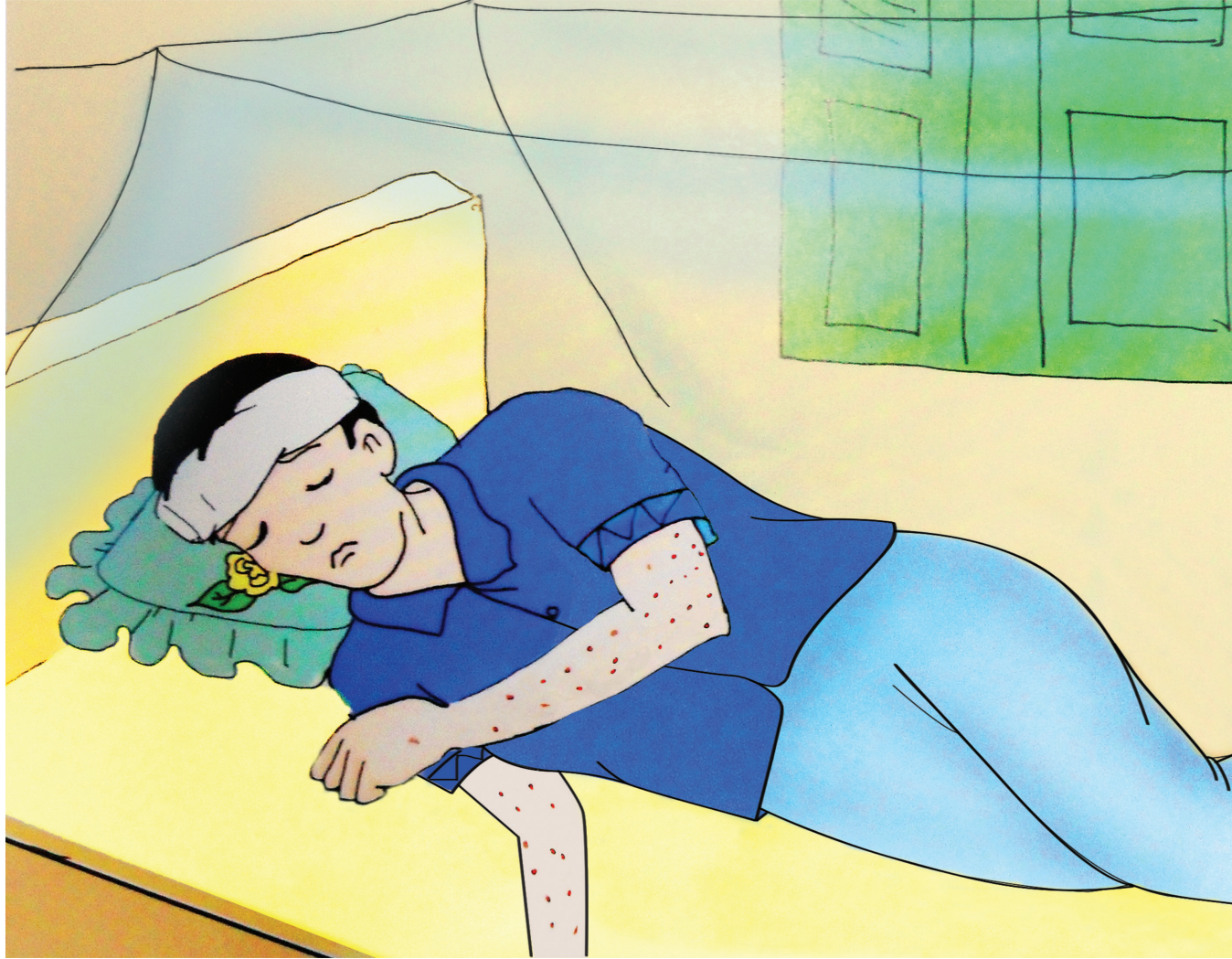
1. Dấu hiệu của bệnh sốt xuất huyết :

- * **Sốt:** Sốt cao từ 39°C trở lên, sốt liên tục kéo dài (3 - 6 ngày), khó hạ sốt.
- * **Xuất huyết:** Có thể biểu hiện rõ ở một hoặc nhiều chỗ trên cơ thể.
  - Da: Có những vết đỏ, ấn không tan.
  - Chảy máu chân răng, chảy máu cam.
  - Ói ra máu.
  - Đi tiêu phân đen.

2. Các dấu hiệu của bệnh sốt xuất huyết nặng:

- * Người bệnh nặng có các dấu hiệu sau: mệt, li bì, vật vã, tay chân lạnh, tiểu ít, đau bụng, có thể gây tử vong.
- * Đau bụng nhiều ở phía bên phải.
- * Các dấu hiệu nặng có thể thấy vào ngày thứ 3 - 6 của bệnh.
- * *Lưu ý: Trẻ em có thể nhiễm vi rút dengue (đăng gơ) mà không có biểu hiện, không phát bệnh hoặc sốt sơ sài tại cộng đồng.*

NHỮNG VIỆC CẦN LÀM KHI BỊ SỐT XUẤT HUYẾT

Câu hỏi thảo luận:

1. Khi nghi ngờ bị sốt xuất huyết phải làm gì ?
2. Bạn sẽ làm gì khi trong cộng đồng có người bị sốt xuất huyết ?

NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Khi nghi ngờ bị sốt xuất huyết phải:

- * Đưa người bệnh đến cơ sở y tế khám.
- * Uống thuốc theo chỉ định của thầy thuốc.
- * Không tự ý dùng thuốc.
- * Ăn nhẹ, thức ăn dễ tiêu hóa như cháo, súp ...
- * Cho người bệnh uống nước nhiều hơn bình thường, tốt nhất là uống dung dịch Oresol hoặc nước hoa quả.
- * Không quấn kín hoặc mặc nhiều quần áo khi trẻ đang sốt.

2. Khi cộng đồng có người sốt xuất huyết cần:

- * Khuyến đi khám bệnh ngay.
- * Chủ động phòng lây truyền cho người khác bằng cách cho người bệnh nằm màn (mùng).
- * Báo cho cán bộ y tế và chính quyền địa phương.
- * Tăng cường diệt muỗi, bọ gậy (lăng quăng) và thường xuyên ngủ màn (mùng), kể cả ban ngày.

DIỆT MUỐI VÀ BỌ GẬY (LĂNG QUẺ) ĐỂ PHÒNG SỐT XUẤT HUYẾT

Câu hỏi thảo luận:

1. Có những biện pháp nào để diệt muối và bọ gậy (lăng quăng) ?
2. Tại sao chúng ta phải tích cực diệt bọ gậy (lăng quăng) và muối ?

NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Các biện pháp diệt muối và bọ gậy (lăng quăng) là:

- * Xông khói để xua muối.
- * Thả cá nhỏ (cá bảy màu...) vào bể nước hoặc lu vại để diệt bọ gậy.
- * Dọn dẹp sạch sẽ, úp vại, chai lọ... để tránh nước đọng.
- * Thường xuyên thay nước lọ hoa.
- * Bỏ muối vào bát (chén) nước kê chân tủ, bàn...
- * Đậy nắp thật kín (khoảng hở nếu có phải nhỏ hơn 2 mm (2 ly) các vật chứa nước để muối không thể vào đẻ trứng, sinh lăng quăng.
- * Phát quang bụi rậm.
- * Khơi thông cống rãnh.

2. Không có bọ gậy (lăng quăng), không có muối thì sẽ không có sốt xuất huyết.

NGỦ MÙNG (MÀN) BAN NGÀY LẦN BAN ĐÊM ĐỂ PHÒNG SỐT XUẤT HUYẾT

Câu hỏi thảo luận:

1. Làm thế nào để phòng được bệnh sốt xuất huyết ?
2. Làm thế nào để loại bỏ nơi trú ẩn của muỗi ?

NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Ngủ màn (mùng) thường xuyên kể cả ban ngày. Không cho trẻ chơi ở nơi ẩm thấp và những nơi tối, cần cho trẻ mặc áo dài tay.
2. Hạn chế nơi trú ẩn của muỗi trong nhà bằng cách:
  - * Dọn dẹp nhà cửa sạch sẽ, sắp xếp đồ đạc, quần áo, giày dép gọn gàng.
  - * Không tạo góc tối, ẩm để muỗi trú ẩn.

BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU LÀ GÌ ?

Câu hỏi thảo luận:

1. Thế nào là biến đổi khí hậu ?
2. Nguyên nhân gây ra biến đổi khí hậu là gì?

NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Biến đổi khí hậu:

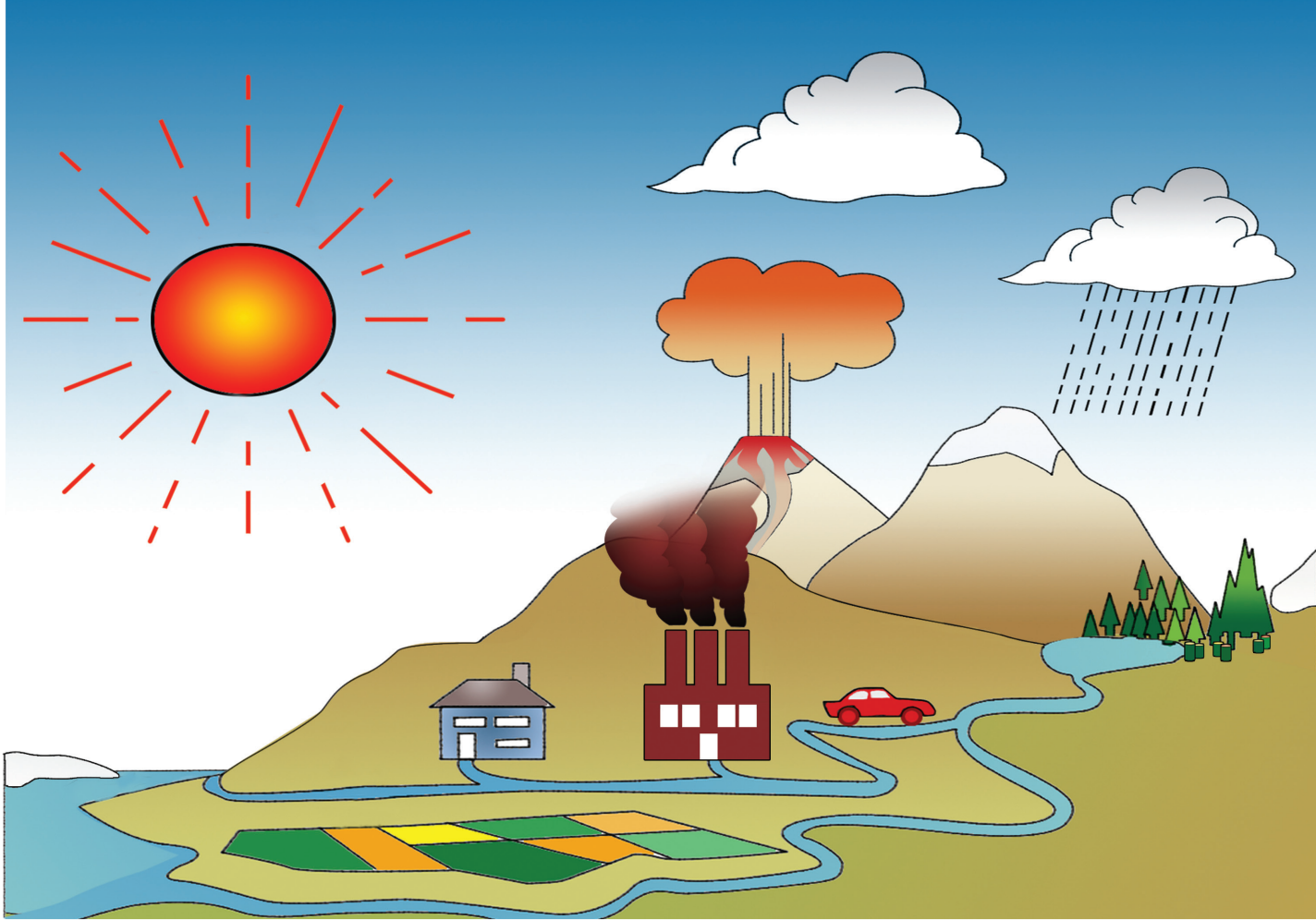
* Biến đổi khí hậu là sự thay đổi về các yếu tố thời tiết: nhiệt độ, lượng mưa...trong hơn 30 năm gây ra các hậu quả nghiêm trọng về kinh tế, xã hội, môi trường, sức khỏe...

2. Nguyên nhân gây ra biến đổi khí hậu:

* Tự nhiên: Do hoạt động của núi lửa gây ra tro bụi ...

* Con người: + Do khai thác và sử dụng quá mức tài nguyên thiên nhiên như than đá, dầu mỏ... sản xuất công nghiệp, các phương tiện giao thông thải ra các khí gây hại cho môi trường.
+ Do chặt, phá rừng bừa bãi ...

CÁC BIỂU HIỆN CỦA BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU LÀ GÌ ?

Câu hỏi thảo luận:

1. Các biểu hiện của biến đổi khí hậu là gì ?
2. Ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đến sức khỏe con người như thế nào ?

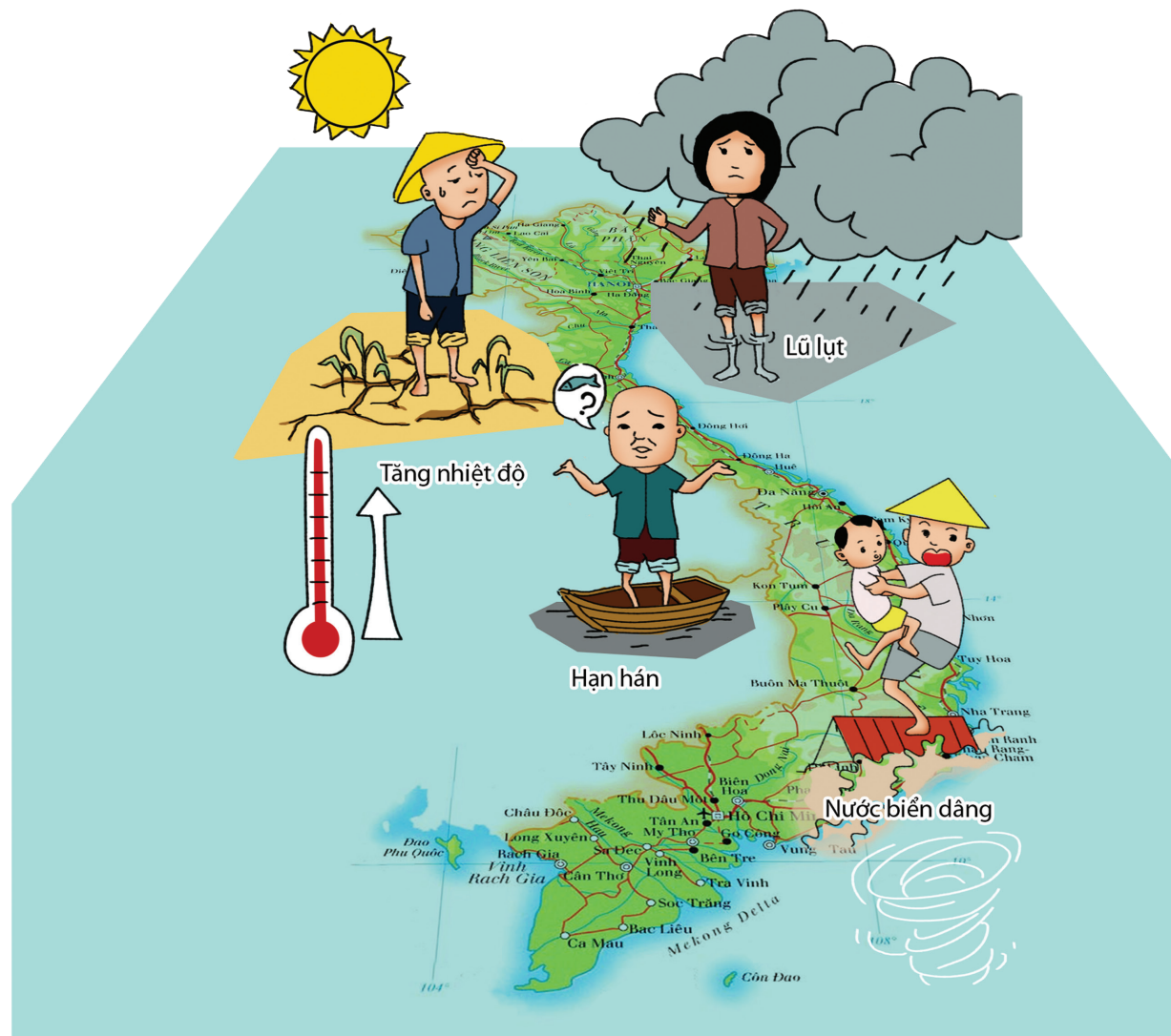
NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Biểu hiện của biến đổi khí hậu:

- * Nhiệt độ tăng.
- * Hạn hán, lũ lụt và các thiên tai tăng lên.
- * Nước biển dâng ở khu vực đồng bằng ven biển đặc biệt là tại vùng đồng bằng sông Cửu Long.

2. Ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đến sức khỏe con người:

- * Tăng tai nạn thương tích.
- * Làm nguy cơ bùng phát các bệnh tiêu chảy, sốt rét, sốt xuất huyết, các bệnh đường hô hấp ...

MỐI LIÊN QUAN GIỮA BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU ẢNH HƯỞNG VÀ BỆNH SỐT XUẤT HUYẾT

Câu hỏi thảo luận:

1. Biến đổi khí hậu và bệnh sốt xuất huyết có mối liên quan gì ?

NHỮNG THÔNG ĐIỆP CHÍNH

1. Những ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đến bệnh sốt xuất huyết:

- * Nhiệt độ và lượng mưa tăng làm muỗi gia tăng sinh sản và làm gia tăng tỷ lệ muỗi đốt và truyền bệnh.
- * Biến đổi khí hậu có thể làm mùa mưa đến sớm hơn và kéo dài hơn là điều kiện làm tăng sự phát triển muỗi vằn.

